

2.

tanegység

Falusi hangverseny

2 × 45 perces komplex szövegfeldolgozó óra
(magyar, szóbeli szövegalkotás, vizuális kultúra)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kimegy a gazda az udvarra – magyar népmese
Szabó Lőrinc: *Falusi hangverseny*
Kányádi Sándor:
Kakasszótól pacsirtáig
Kiss Ottó: *Udvar*
Tóth Krisztina: *Malac és Liba megismerkednek* (részlet)

Egy falusi udvar, a falusi környezet tele van állathangokkal, mindig történik ott valami. Ezt a közel sem egyhangú világot szeretnénk közel hozni a gyerekekhez, előbb a múltba, nagyszüleik gyerekkorába utazva, majd a jelenben átélve a versek, mesék által közvetített világot. Közben bőven jut lehetőség a gyerekeknek is a mesélésre, élmények felidézésére.

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Internet, projektor, hangfal

Félíves fehér karton vagy csomagolópapír csoportonként
Zsírkréta, filctoll

Áttekintő vázlat

2.1 Falusi állathangok	45 perc
2.1a Udvari hangverseny	15–20 perc
2.1b Kakasszótól pacsirtáig	25–30 perc
2.2 Udvarok vidéken	45 perc
2.2a Vidéki udvar	15 perc
2.2b Meseudvar	30 perc
Összesen:	2 × 45 perc

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

A csoportmunkához érdemes összetolni a padokat, asztalokat, hogy körbe lehessen ülni. Csoportonként egy-egy félíves fehér kartont vagy csomagolópapírt szerezzünk be! A csomagolópapír lehetőleg ne legyen összehajtva, hogy a hajtásélek ne zavarják a rajzolást.

FELADATOK LEÍRÁSA

2.1 Falusi állathangok

2.1a Udvari hangverseny

A pedagógus olvassa fel a hangutánzók érzékeltetésével a *Kimegy a gazda az udvarra* című magyar népmesét! Majd olvassa fel újra a mesélő szövegét, az állatok beszédét pedig a gyerekek olvassák, kórusban! Természetesen az állathangot próbálják érzékeltetni, minél „ízesebben”! Így aztán elég nagy hangzavar keletkezhet némelyik állatnál.

Hogy a nagy hangzavart mérsékeljük, a kórust szólamokra, öt kisebb csoportra bontjuk. Minden csoport kap egy versszakot [Szabó Lőrinc Falusi hangverseny](#)

JEGYZETEIM

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Ismerkedjünk a háziállatok világával a régmúlt, közelmúlt mesékben, versekben megjelenő képeink, hangjain keresztül.

című verséből. A szólamok olvassák el együtt a szakaszukat, és készüljenek fel a felolvasására hangjátékszerűen! Az egyes sorokat olvashatják szólóban vagy közösen, a maguk által kitalált szereposztás szerint.

Ha elkészültek, egymás után olvassák fel a szakaszukat, majd a záró szakaszt együtt olvassuk mindannyian!

Végül tartsunk egy olyan kóruspróbát is, amikor minden szólam a saját állata hangján szólal meg! Most emberi szó nem hangzik, csak állathangok szólnak.

Milyen állatok szerepeltek ezen a falusi hangversenyen? Soroljuk fel!
Milyen állatok hangját hallhatjuk még egy falusi udvaron vagy egy tanya körül?
Figyeljétek meg a következő versben, miféle állatsereglet élt egykor és él sok helyen ma is egy falun!

Vedd figyelembe!

A második szakasz értelmezésénél a hangsúlyozásnak döntő szerepe van. Ütemhangsúlyos versről lévén szó a főhangsúly általában az ütem elejére esik, ám ez itt a 2. sorban félreértést szülne:

Félreérthető: De hogy fes^zít | tyúkjai közt / a Kukurikú!

(Mintha azt mondanánk: Dehogy, dehogyis fes^zít!)

Helyesen értelmezve: De hogy fes^zít | tyúkjai közt / a Kukurikú!

(Mintha azt mondanánk: De még mennyire, hogy fes^zít!)

Problémát okozhat a soráthajlások összeolvasása is, amit kicsi szünettel vagy szünet nélküli folyamatos olvasással is meg lehet oldani. Például:

Szalad világga / Liba mama, ha a Csacsi / rábög, hogy: I-á!

2.1b Kakasszótól pacsirtáig

A pedagógus olvassa fel *Kányádi Sándor Kakasszótól pacsirtáig* című versét úgy, mint egy állatmesét! Az életkép állatszereplői meg is szólalnak, ami a mesei hangvételt erősíti.

25-30
perc

A vers meghallgatása után beszéljünk:

Milyen állatokról szól ez a vers/mese? Gyűjtsük össze!

Mind háziállat? Van-e köztük olyan, amelyik szabadon él? (A pacsirta.)

Tudjátok-e, mi az a csorda? Milyen állatok vannak a csordában?

(A csorda együtt legeltetett szarvasmarhák csoportja, amit reggel kihajtanak a legelőre, és este hazaterelik. Kányádi Sándor szülőföldjén, Erdélyben ma is sok helyen naponta kihajtják a csordát tavasztól őszig.)

Mi minden történik ebben a mesében? Minek a történetét meséli el?

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Felelgető meseolvasás hangutánczókkal
Versolvasás csoportban hangjátékszerűen
Állathangkórus
Vershallgatás, versolvasás, beszélgetés a versről
Kifejezések gyűjtése, értelmezése, képek és kifejezések párosítása

Mire utalnak (mit jelentenek) az alábbi sorok?

„Kukorékol a kakas,
pirkad az ég alja” (hajnalodik)

„Én a hajnalt nem ilyen
csőcseléknek mondom.” (gyülelész népség, bagázs)

„Éhségében fogott ő
hajnalhirdetéshez.” (kukorékolás)

Felismertek-e minden állattartással kapcsolatos szót a versben? Keressetek ilyen szavakat (nem állatneveket)!

A gyerekek olvassák el magukban a verset, a talált szavakat alá is húzhatják. Majd oldjuk meg közösen a *Kakasszótól pacsirtáig – Falusi reggel* című tankocka kép-szöveg párosító feladatát (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és beszéljünk a képekről, illetve a vers állattartással kapcsolatos kifejezéseiről (ami nem szerepel a tankockán, pl. *dara, pásztorarisznya*)! Sort keríthetünk az olyan kifejezések magyarázatára is, mint az *ágál, szapul*. Végül a gyerekek mesélhetnek saját élményeikről, amit falun, tanyán, háziállatok között vagy azok közelében tapasztaltak.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Hozzuk közelebb, a jelenbe a háziállatok világát egy vers és mese feldolgozásán keresztül.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, beszélgetés a vers alapján
Saját élmények elmesélése
Meseolvasás csoportmunkában
Közös térképrajz a mese alapján
Rajzolvasás, mesélés a térképről

2.2 Udvarok vidéken

45
perc

2.2a Vidéki udvar

Az előző óra meséivel, verseivel visszautaztunk egy kicsit az időben, valahova a nagyszüleink gyerekkorába. A következő versben egy gyerek utazik „vidékre” a nagymamájához. Figyeljétek meg, mit jelent számára az állatokkal teli udvar!

15
perc

Olvassuk fel *Kiss Ottó Udvar* című versét természetes, kötetlen hangon, mintha a versbeszélő gyerek mesélne (szabadversről van szó)!

Majd beszéljünk:

Hol lakik a nagymama? Mit jelenthet a versbeszélő gyerek számára a vidék? Ő vajon hol lakik? Ha a fővárosban, akkor bármelyik más város vagy falu vidéknek számít. Ha egy másik városban, akkor annak a vidékéről van szó, vagyis a környéken lévő falvokról.

Hogyan beszélnek vidéken, vagyis a nagy falujában? Mit jelent az, hogy „ízesen”? Mit ért ezen a gyerek, és mit érthet a felnőtt? Ízesen, vagyis jóízűen, mint az étel. Ízesen, vagyis tájszóval (pl. „őzve”, „ázva”).

JEGYZETEIM

Milyen állatok élnek nagy udvarán? Ők hogyan beszélnek? A tehén miért hallgat? Volt-e már hasonló élményetek a nagyszületeknél? Milyen állatok élnek az ő udvarukon? Mi mindent lehet ott megfigyelni, felfedezni? Aki tud, meséljen róla!

2.2b Meseudvar

Most fedezzük fel egy vidéken élő mai család – Gáborka és szülei – udvarát, ahova egy állatlakó érkezik!

Kis csoportokban helyezkedjenek el a gyerekek, és így olvassák el [Tóth Krisztina Malac és Liba megismerkednek](#) című meserészletét!

Majd üljenek körbe egy félíves fehér kartont vagy csomagolópapírt, és rajzolják le az udvart, és hogy mi minden található rajta! Hol van a családi ház, a kerítés, a baromfiudvar, a malacól? Hol lehet a libaól? Esetleg milyen ólak vagy épületek lehetnek még az udvaron? Merre vezet az út? Hol, melyik irányban lehet a patak? Stb.

A lakóház környezetének térképvázlatát „állatszemmél” ábrázolják, az állatok élőhelyére helyezve a hangsúlyt! A térképre az állatszereplők is rákerülhetnek, így lesz mesetérképpé, amiről olvasni lehet.

Végül mutassák be egymásnak a csoportok a térképeiket, és meséljenek is róla!

Vedd figyelembe!

A szövegfeldolgozás spontán feladathelyzetben történik, amit közösen kell megoldani. A közös problémamegoldás valószínűleg különböző eredményekre vezet, és hatékonyan fog működni minden esetben. Érdemes odafigyelni, hogy a csoportokba egyenlő arányban kerüljenek különböző képességű gyerekek, akik így segítik, kiegészítik egymást. A pedagógus legyen kész a segítségre, de ne szöjjön bele a munkába feleslegesen! Elég, ha figyel, mint egy pásztor, és csak akkor cselekszik, ha szükséges.

30
perc

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Félíves fehér karton vagy csomagolópapír csoportonként
Zsírkréta, filctoll

JEGYZETEIM

